

УДК 811.581.11'367.7(045)

Ю. С. Любимова,

аспірант

(Київський національний лінгвістичний університет)

julia_lyubimova@mail.ru

ORCID: 0000-0002-6315-0378

ЗАСОБИ І СПОСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДАЛЬНОСТІ МОЖЛИВОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

У статті представлено аналіз засобів і способів реалізації модальності можливості в сучасній китайській мові. З'ясовано, що ФСП модальності становить макрополе, яке складається з модальних мікрополів (субполів), зумовлених певним значенням. Було обґрунтовано, що семантична категорія можливості в китайській мові становить інтерес для дослідження та більш детального аналізу. На основі цієї семантичної категорії було виокремлено субполе можливості, а також проаналізовано його конституенти – ядро субполя та його периферію.

Ключові слова: модальність, китайська мова, функціонально-семантичне поле, субполе можливості.

Разом із розвитком соціуму та лінгвістичної науки все більш раціональним виявляється дослідження мови з урахуванням використання мовних факторів і структур у практиці міжлюдської комунікації, з урахуванням їхнього функціонування. Функціональний підхід досліджує системні відношення між об'єктами, що є субстратом і носієм функції, та навколишнім середовищем. Відповідним і закономірним результатом такого інтересу постає вивчення поведінки (функціонування) мовних явищ в актах комунікації, мовленні, текстах тощо. Для мови функція пов'язана з комунікацією, адже лише завдяки комунікації мова продовжує існувати та розвиватися.

Виходячи з того, що комунікативна функція мови є однією з найголовніших, ми доходимо висновку, що важливим виявляється аспект вивчення модальності як основи пропозиції та показника комунікативного наміру мовця. Складність і багатоплановість самого явища модальності породжує різні інтерпретації. Кожна з точок зору має право на існування, проте багато лінгвістів погодяться з нашим поглядом про те, що головна потреба у вивченні категорії модальності – це систематизація накопичених відомостей і понять про сутність модальності, а також співвіднесення категорії модальності та предикативності. **Актуальність представленого дослідження** зумовлена тим, що категорія модальності в китайській мові, так само як і в будь-якій іншій мові світу, потребує ґрунтовного вивчення, побудованого на дослідженні, спрямованому на аналіз цієї семантичної категорії в її мовному вираженні, із залученням таких концептуальних понять, як "семантична категорія", "функціонально-семантичне поле" і "категорійна ситуація".

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Згідно з теорією В. В. Виноградова, модальність виступає однією з мовних категорій, що виражають предикативність, тобто співвіднесеність з дійсністю, що притаманна кожній пропозиції, незалежно від її складу і будови. Таким чином, кожне речення характеризується одним із модальних значень [1]. Л. П. Войналович вважає, що ґрунтовні лінгвістичні дослідження модальності потребують усебічного розгляду потоку мовлення в тісному взаємозв'язку з усіма розділами лінгвістики, таким чином специфіка модальності полягає в тому, що модальні значення не завжди репрезентуються маркерами, що належать одному рівневі, а семи модальності виражаються за допомогою засобів, що описуються у морфології, синтаксисі, фонетиці, лінгвістиці тексту [2: 29].

Під поняттям "функціонально-семантичне поле" (ФСП) ми, користуючись визначенням О. В. Бондарка, розуміємо угруповання різнорівневих засобів мови, що взаємодіють на основі єдності їхніх семантичних функцій і виражають варіанти певної семантичної категорії, тобто це мовне представлення відповідних семантичних категорій у впорядкованій множинності різнорівневих мовних засобів та їхніх функцій [3: 289]. Для реалізації функціонального аналізу категорії модальності в китайській мові ми використовуємо *метод моделювання функціонально-семантичного поля*, адже поняття функціонально-семантичного поля відображає явище взаємодії елементів різних мовних рівнів, що повною мірою розкривається під час їхнього функціонування в мові. Функціональна та формальна наповненість поля виявляється в тому, що ФСП містить в собі не лише граматичні одиниці, класи та категорії як вихідні системи, але й також й елементи їхнього середовища, що мають стосунок до тієї самої семантичної категорії. Виділення ФСП базується на єдності мовних засобів, що використовуються у висловленнях у цій мові, і їхніх функцій. Зазначимо, що функціонально-семантичне поле модальності характеризується ускладненою структурою: ФСП модальності становить макрополе, що складається з модальних мікрополів (субполів), зумовлених певним значенням.

Для виділення критеріїв включення тих чи інших мовних елементів до ФСП модальності найбільш доречним виявляється використання комплексу інваріантних семантичних ознак модальності. Ми погоджуємося з думкою Є. В. Гулиги, Є. І. Шендельса про те, що поле має неоднорідну й складну

структуру, яку можна представити у вигляді горизонтальних і вертикальних перетинів. Таким чином, на горизонталі перебувають семантичні ділянки – субполя (мікрополя). У межах поля діють синонімічні зв'язки, проте поле ширше за синонімічний ряд, оскільки воно може охоплювати різні значення, навіть полярні [4: 10].

Особливу увагу китайських лінгвістів привертає семантична категорія можливості, яку ми будемо досліджувати із залученням методу побудови ФСП, тобто субполя можливості, у складі макрополя модальності.

Хоча в китайській лінгвістиці не достатньо детально представлений аналіз цієї категорії, але слід зазначити, що багатьох лінгвістів цікавить питання категоризації та вживання модальних дієслів, прислівників, часток, фразеологічних зворотів, а також потенційного способу дієслова та інтонації для вираження семантики можливості здійснення певної дії зокрема.

Чао Юаньжень займається дослідженням граматичної системи китайської мови, докладно аналізуючи у своїй праці [5: 210–212] особливості використання модальних дієслів і прислівників, а також приділяє значну увагу потенційному способу дієслова – тобто додатковому члену можливості / неможливості здійснення дії (комplementу потенційності). Ван Ляо-І ширше розглядає цю категорію, називаючи її потенційно-волітвним способом дієслова.

Чарльз Лі і Сандра Томпсон з-поміж іншого також досліджують модальні дієслова, що виражають значення можливості, визначаючи їх як допоміжні [6: 172–174]. Варто зауважити, що спільну наукову думку з приводу цього питання висловлюють такі лінгвісти, як О. О. Драгунов, С. Є. Яхонтов, Ван Ляо-І, Люй Шусян, Тань Аошуан. Крім того, Люй Шусян досить детально аналізує засоби і способи реалізації можливості в китайській мові, а Тань Аошуан пропонує концепцію модусів, ретельно досліджуючи модус потенційності зокрема. Серед основних питань, що постають перед нами під час вивчення субполя можливості в китайській мові, питання визначення засобів і способів вираження модальності можливості є одним із найголовніших.

Зауважимо, що однією з основних ознак ФСП виступає цілісність, яка характеризує зміст поля, що базується на певній семантичній категорії, а формальні засоби вираження, на відміну від ФСП, позбавлені ознаки цілісності, адже належать до різних мовних рівнів і є різнорідними за своєю структурою [3: 310]. Поняття ФСП містить елементи зв'язку з динамікою мовленнєвого акту та відображає реальні процеси мисленнєво-мовленнєвої діяльності і певним чином становить коло мовних засобів, наявних у розпорядженні мовця для вираження того чи іншого варіанта певної семантичної категорії [3: 290–291].

Отже, **мета** представленої статті полягає в аналізі засобів і способів реалізації модальності можливості у складі субполя можливості в сучасній китайській мові.

Основна частина. Спочатку з'ясуємо, що являє собою модальність можливості з точки зору функціонального підходу. На думку О. В. Бондарка, модальність можливості є різновидом предикативної модальності, що відображає оцінку мовцем способу існування зв'язку між предикативними предметами, тобто суб'єктом і його ознаками, а в основі ситуації можливості лежить семантика потенційності. Субполе можливості об'єднує лексичні, морфологічні та синтаксичні засоби, які виражають уявлення мовця про такий зв'язок між суб'єктом предметної дії і його ознакою, за умови якого існує зумовленість ситуації об'єктивними чи суб'єктивними детермінуючими факторами, що допускають будь-який результат потенційної ситуації. Крім того, важливо брати до уваги такі поняття, як суб'єкт модальної оцінки (той, хто оцінює предметну ситуацію з точки зору її можливості чи необхідності), об'єкт модальної оцінки (певна предметна ситуація, що характеризується ознаками нефактичності чи волонтаривності) [7: 123–129].

Аналізуючи ФСП модальності, а також субполя в межах цього макрополя, ми можемо стверджувати, що принципи організації функціонально-семантичного поля закладені в самому ядрі граматичної будови мови, в ядрі граматичної категорійності, яка містить різнорівневі граматико-лексичні засоби для її відображення. Граматична будова мови має "польову структуру" з максимально граматикалізованим ядром і лексико-граматичною периферією. Проблематика "ядра і периферії" стала об'єктом дослідження таких учених, як О. В. Бондарко В. В. Виноградов, Є. В. Гулига, Є. В. Шендельс, В. Г. Адмоні та інших. Зауважимо, що принцип польової структури подібний до принципу співвіднесення центру та периферії.

Є. В. Гулига, Є. І. Шендельс домінанту визначають як конститuent, що найбільш спеціалізовано виражає певне значення, передає його найбільш однозначно, а також систематично використовується [4: 10]. Таким чином навколо домінанти формуються найбільш тісно пов'язані з нею конституенти, що утворюють ядро поля, а віддалені від ядра конституенти розташовуються на периферії.

О. В. Бондарко пропонує визначити дискретні і недискретні засоби вираження модальності можливості. Під дискретними засобами він розуміє спеціалізовані засоби, що дискретно виражають семантику можливості – тобто це включені до складу предиката лексичні одиниці, які на основі спільності значення, що вони виражають, а також тотожності синтаксичної функції, які можна об'єднати в єдину групу модальних модифікаторів. В китайській мові така група модифікаторів представлена

доволі розгалуженою системою модальних дієслів, прислівників а також дієслівно-іменних словосполучень типу 能有机会 – néng yǒu jīhuì – *мати можливість*, 可以认为 – kěyǐ rènwéi – *можна вважати*, 很有可能 – hěn yǒu kěnéng – *досить ймовірно*. Недискретне вираження можливості, на думку О. В. Бондарка, представлено при реалізації потенційних різновидів видових форм дієслова, як наприклад уживання конкретно-фактично дієслова у формі простого майбутнього часу з додатковим значенням можливості [7: 127–131]. Наприклад,

Ти граєш у футбол? – Граю, причому досить не погано.

Варто наголосити на тому, що значення майбутності напряму пов'язано з семантикою потенційності, що лежить в основі модальності можливості. У китайській мові повноцінні дієслова в формі теперішньо-майбутнього часу завжди супроводжуються модальними дієсловами й несуть у собі відтінок можливості / неможливості / ймовірності, вказуючи на те, що дія повторюється чи буде відбуватися. Тобто дієслово керується модальним дієсловом і не оформлюється будь-якими вищо-часовими афіксами.

У китайській мові функцію недискретного вираження можливості наприклад може виконувати прикметник, який у теперішньо-майбутньому часі хоча й використовується на позначення постійної якості, але містить семантику потенційної зміни й несе порівняльно-оціннісне значення [8: 128]. Наприклад,

1) 这位学生的发音原来就不太准确。 – zhè wèi xuéshēng de fā yīn yuánlái jiù bù tài zhǔnquè. – В цього студента і раніше вже була погана вимова.

Для більш детального розуміння складу субполя можливості в китайській мові необхідно розібратися з тим, що являє собою семантична структура цього ФСП. О. В. Бондарко виокремлює такі диференціальні ознаки, на основі яких будується семантична структура поля можливості [7: 131–133]:

внутрішня можливість – фактор, який зумовлює зв'язок суб'єкта і ознаки, перебуває в самому суб'єкті і представляє собою його внутрішні характеристики.

зовнішня можливість – потенційний зв'язок між суб'єктом і ознакою, існування якої зумовлене факторами, що перебувають поза межами самого суб'єкта.

Таким чином, в межах внутрішньої можливості виокремлюють:

набуту можливість – потенційний зв'язок між суб'єктом і ознакою, зумовлений умінням, навичками, знаннями суб'єкта;

ненабуту можливість – зумовлена інгерентними якостями суб'єкта, його здібностями можливість;

а в межах зовнішньої можливості виокремлюють:

деонтичну можливість – зв'язок між суб'єктом і ознакою, зумовлений службовими, юридичними, соціальними нормами, які поширюються на сферу суб'єкта через його приналежність до певного соціуму, а також можливість волевиявлення;

недеонтичну можливість – зв'язок між суб'єктом і ознакою, обумовлений зовнішніми обставинами несоціального характеру, тобто ситуацією, об'єктивними законами розвитку.

Люй Шусян у загальному понятті можливості визначає такі складники як достатність / недостатність суб'єктивних сил чи здібностей для виконання певної дії; об'єктивні умови, що допускають і не допускають виконання дії; поняття про можливість, що не зумовлена ні суб'єктивними силами, ні об'єктивними обставинами – тобто, можливість, що являє собою просту оцінку (буде відбуватися ця дія чи ні) вірогідності (найбільш об'єктивної зі всіх можливостей) [8: 209].

Звичайно, що така варіативність відтінків можливості виражається за допомогою певних спеціальних засобів, але зважаючи на особливість побудови граматичної системи, тобто недосконалу класифікацію частин мови та багатозначність односкладових слів у китайській мові, виникає істотна проблема розрізнення значення, що несе та чи інша мовна одиниця в певному реченні, адже один і той самий мовний елемент може приймати різні значення в різних контекстах. Наприклад,

1) 他能画山水画。 – Tā néng huà shānshuǐ huà. – Він вміє малювати пейзажі.

2) 今天该做的事儿太多，他不能来，您最好问别人帮助您。 – Jīntiān gāi zuò de shì er tài duō, tā bùnéng lái, nín zuì hào wèn biérén bāngzhù nín. – Сьогодні це багато чого треба зробити, він не зможе прийти, Вам краще звернутися до іншої людини по допомогу.

3) 你在这儿不能吸烟，你没看过学校的规定吗？ – Nǐ zài zhèr bù néng xīyān, nǐ méi kànguò xuéxiào de guīdìng ma? – Тут не можна курити, ти хіба не бачив правила університету?

Ми спробуємо проаналізувати ядро і основні периферійні конститuentи субполя можливості з дотриманням зазначених вище диференційних ознак. Аналізуючи центр і периферію субполя можливості, слід також враховувати явище багатозначності слова в китайській мові. На нашу думку, домінантами субполя можливості можна вважати потенційний спосіб дієслова, а також модальне дієслово 能 – néng – *могти*, 会 – huì – *могти, вміти щось робити*, 可 – kě – *можна*.

Потенційний спосіб дієслова – 可能式 – *kěnéng shì* реалізується в мовленні за допомогою 可能式补语 – *kěnéng shì bǔyǔ* – додаткового члена (комплементу) можливості / неможливості дії у дієслів, який виражається за допомогою суфікса 得 *dé*, заперечної форми 不得 – *bù dé*; за допомогою інфікса 得 *dé* / 不 *bù* для реалізації значення можливості / неможливості здійснення дії відповідно в складних словах з "порожнім" комплементом (傀儡补语 / 虚补语 – *kuǐlěi bǔyǔ / xū bǔyǔ*), з додатковим членом результату (结果补语 – *jiéguǒ bǔyǔ*) та напрямку (趋向补语 – *qūxiàng bǔyǔ*) дії [5: 210–212].

Наприклад,

1) 我看不懂这里写的是什么，你会不会简单地解释一下本文的内容？– *Wǒ kàn bu dǒng zhè lǐ xiě de shì shénme, nǐ huì bú huì jiǎndān de jiěshì yí xià běnwén de nèiróng?* – *Я не розумію, що тут написано, ти не міг би коротко пояснити мені основний зміст цього тексту?*

2) 我累得慌，腿疼得很厉害，我跑不上去。– *Wǒ lèi de huāng, tuǐ téng de hěn lìhài, wǒ pǎo bu shàngqù.* – *Я страшенно втомився, ноги дуже сильно болять, я не зможу побігти наверх.*

Кажучи про модальні дієслова 能 – *néng* – *могти*, 会 – *huì* – *могти, вміти щось робити*, 可以(可) – *kěyǐ (kě)* – *можна*, треба зауважити про особливий статус модальних дієслів у граматичній системі китайської мови. Ми погоджуємося з деякими з пунктів, які Чарльз Лі і Сандра Томпсон виділяють як такі, що відрізняють модальне дієслово від повнозначного дієслова [6: 171–174]:

1. Модальне дієслово має використовуватися в реченні разом із повнозначним дієсловом, утворюючи складний дієслівний присудок, у випадку використання модального дієслова окремо, речення має незавершений характер і майже позбавлене сенсу. Наприклад,

我能。– *Wǒ néng.* – *Я можу.*

Проте модальне дієслово на відміну від інших допоміжних слів має певну синтаксичну самостійність, якщо використовується в неповному реченні. Наприклад,

他会弹钢琴，我则不会。– *Tā huì tán gāngqín, wǒ zé bú huì.* – *Він вміє грати на фортепіано, проте я не вмію.*

2. Модальне дієслово не може оформлюватися видо-часовими афіксами;

3. Модальне дієслово не може приймати в постопозицію прямий об'єкт. Водночас варто зауважити, що деякі модальні дієслова окрім функції допоміжного дієслова можуть також виконувати функцію повнозначного дієслова. Наприклад, дієслово 要 *треба, необхідно* (в якості допоміжного дієслова); хотіти (повнозначне дієслово). Порівняйте:

我要一杯茶。– *Wǒ yào yī bēi chá.* – *Я хочу чашку чаю.*

我要去饭店吃饭。– *Wǒ yào qù fàndiàn chī fàn.* – *Мені треба піти до їдальні поїсти.*

4. Модальне дієслово не може використовуватися перед суб'єктом дії.

На такі погляди на місце модальних дієслів у граматичній системі китайської мови натрапляємо також у працях Ван Ляо-І, Люй Шусяня, О. О. Драгунова, С. Є. Яхонтова. Безпосередньо розглядаючи доміанти субполя можливості 能 – *néng* – *могти*, 会 – *huì* – *могти, вміти щось робити*, 可以(可) – *kěyǐ (kě)* – *можна*, треба врахувати зазначені вище особливості, а також тенденцію до багатозначності односкладових дієслів у китайській мові.

С. Є. Яхонтов виокремлює ці допоміжні слова як значущі елементи системи модальних дієслів. Він робить акцент на дієсловах 能 – *néng* – *могти*, 可 – *kě* – *можна*, зауважуючи, що 能 – *néng* – *могти* використовується для реалізації значення фізичної можливості виконання певної дії, тобто можливості, що пов'язана з властивостями самої діючої особи. Дієслово 可 – *kě* – *можна* має значення дозволу на дію, крім того виражає відношення до дії, яке не залежить від діючої особи [9: 69].

Дієслово 会 – *huì* – *могти, вміти щось робити* вказує на набуту можливість, навичку щось робити [10: 109].

Люй Шусян також виокремлює зазначені вище модальні дієслова, але з поправкою на те, що 能 – *néng* – *могти* для вираження фізичної можливості використовується як в мові веньянь, так і в мові байхуа. Згідно з його твердженням, дієслово 可 – *kě* – *можна* також реалізує це значення, але лише в мові веньянь [8: 208–209]. Крім того, він вказує, що 可以 *kěyǐ* в мові байхуа і 可 *kě* в мові веньянь реалізують значення дозволу на виконання певної дії.

Ван Ляо-І додає, що дуже часто замість 能 – *néng* – *могти* можна вживати його синонім 能够 –

pénggòu – *могти*, адже значення в них однакове. Автор уточнює, що 会 huì дуже часто може замінити на 能 néng, але не навпаки, адже 能 néng набагато ширший за своїм значенням. 能 néng може реалізовувати семантику набутої можливості, власне, як і 会 huì, але він також вказує на те, що набута можливість може досягти певної відмітки, межі [10: 109]. Наприклад,

1) 他早就说他会 (能) 游泳。 – tā zǎo jiù shuō tā huì (néng) yóuyǒng. – *Він вже давно казав, що вміє плавати.*

2) 他说他能游五百米, 但我还是不相信。 – tā shuō tā néng yóu wǔ bǎi mǐ, dàn wǒ hái shì bù xiāng xìn. – *Він казав, що може пропливти 500 м, але я все ж таки йому не повірила* (в цьому випадку 能 не можна замінити на 会).

Крім того, 能 néng часто використовується зі значенням 可以(可) kěyǐ (kě) – можливість виконання дії за дозволом. Наприклад,

1) 昨天他来告诉我在学校旁边的体育场可以 (能) 踢足球。 – zuó tiān tā lái gàosu wǒ zài xuéxiào pángbiān de tǐ yù chǎng kěyǐ (néng) tī zúqiú. – *Вчора він прийшов і сказав мені, що на спортмайданчику біля школи можна грати у футбол.*

Отже, серед зазначених вище модальних дієслів 能 – néng – *могти* вирізняється найбільшою універсальністю, адже в більшості випадків є синонімічним до 可以 – kěyǐ – *можна* та 会 – huì – *могти, вміти щось робити*.

Моделювання ФСП має на меті дослідити різнорівневі мовні засоби, які так чи інакше реалізують певну семантичну категорію, тому крім граматичних форм об'єктом дослідження також можуть виступати мовні елементи, які нерегулярно функціонують для реалізації певної семантичної категорії і не містять максимальну сконцентрованість базисних семантичних ознак, які визначають якісну специфіку ФСП; такі елементи знаходяться на периферії ФСП, що вивчається. Переходячи до аналізу периферії субполя можливості, виокремимо найосновніші конституенти.

На периферії розташовується дієслово 善 (于) – shàn (yú) – *бути сильним в чомусь, вміти, гарно володіти*, його значення подібне до 会 – huì, але є більш узуальним; дієслово 堪 – kān – *могти, бути здатним для чогось, бути придатним до чогось, бути гідним чогось*.

Модальність можливості представлена низкою модальних прислівників, які ми розташовуємо в порядку зменшення ступеню вірогідності:

– 大概 – dà gài – *напевно, скоріш за все, мабуть, можливо;*

– 可能 – kě néng – *можливо, може бути;*

– 也许 (或许) – yě xǔ – *можливо, може бути;*

– 没准儿 – méi zhǔnr – *можливо, може бути, не впевнений, що...;*

– 不定 – bú dìng – *можливо, може бути, не впевнений, що..* (певний ступінь неточності) [5: 339].

Значення 可能 – kě néng – *можливо, може бути* в сучасній китайській мові синонімічне до значення прислівника 难道 *хіба, невже, невже може бути, що...* і використовується в питальному реченні зі значенням "хіба можна?", "це дійсно можливо, що...?"

Крім зазначених вище конститuentів, субполе можливості також представлене сталими словосполученнями, як-от:

– 尽可能 – jìn kěnéng / 尽量 – jǐnliàng / 尽力 – jìnli – *наскільки можливо, як тільки можна, якщо можна, якщо змога; максимально, із докладанням усіх зусиль;*

– 说不定 – shuō bu dìng / 指不定 – zhǐ bu dìng – *хто знає; може статися так, що...; не виключаю можливості, що...*

Ми можемо зробити **висновок** про те, що субполе можливості в китайській мові постає як цілісне функціонально-семантичне поле з вираженими центром і периферією, яке реалізується в мовленні різнорівневими мовними елементами, як-от: додатковий член можливості дії, модальні (допоміжні) дієслова, модальні прислівники, сталі вирази тощо.

Перспективи подальшого дослідження полягають у більш досконалому й детальному аналізі конститuentів субполя можливості, а також його зв'язків і перетинів з іншими субполями у складі макрополя модальності в китайській мові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Виноградов В. В. О категории модальности и модальных словах в русском языке / В. В. Виноградов // Избранные труды. Исследования по русской грамматике. – М. : Наука, 1975. – С. 53–88.
2. Войналович Л. П. Модальність як багатоаспектна лінгвістична категорія / Л. П. Войналович // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Серія : Філологічні науки. Кн. 3. – 2013. – С. 28–32.
3. Бондарко А. В. Теория значения в системе функциональной грамматики : На материале русского языка. Рос. академия наук. Ин-т лингвистических исследований / Бондарко А. В. – М. : Языки славянской культуры, 2002. – 736 с.
4. Гулыга Е. В. Грамматико-лексические поля в современном немецком языке / Е. В. Гулыга, Е. И. Шендельс. – М. : Просвещение, 1969. – 184 с.
5. Chao Yuanren A Grammar of Spoken Chinese / Yuanren Chao. Berkeley & Los Angeles : U. of California Press, 1968. – 380 p.
6. Li Charles N. Mandarin Chinese. A Functional References Grammar / Charles N. Li, Sandra N. Thompson. Berkeley & Los Angeles : U. of California Press, 1989. – 691 p.
7. Теория функциональной грамматики. Темпоральность. Модальность. / [Бондарко А. В. , Беляева Е. И. , Бирюлин Л. А. и др.]. – Л. : Наука, 1990. – 263 с.
8. Люй Шу-сян Очерк грамматики китайского языка. Часть первая. Категории / Шу-сян Люй. – М. : Наука, 1965. – 349 с.
9. Яхонтов С. Е. Категория глагола в китайском языке/ С. Е. Яхонтов. – Л. : Из-во Ленинградского ун-та, 1957. – 179 с.
10. 王力. 文集. 第二卷. 中国现代语法 / 力王. 山东教育出版社, 1986. – 页数 : 568.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Vinogradov V. V. O kategorii modal'nosti i modal'nykh slovakh v russkom yazyke [On the Category of Modality and Modal Words in the Russian Language] / Vinogradov V. V. // Izbrannyye trudy. Issledovaniya po russkoy grammatike [Selected Works. Research on the Russian Grammar]. – M. : Nauka, 1975. – S. 53–88.
2. Voynalovych L. P. Modal'nist' yak bahatoaspektna lnhvistychna katehoriya [Modality as a Linguistic Category] / L. P. Voynalovych // Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholya]. Seriya : Filolohichni nauky. Kn. 3 [Scientific Notes [of Nizhyn Gogol State University]. Series : Philology. Book 3]. – 2013. – S. 28–32.
3. Bondarko A. V. Teoriya znacheniya v sisteme funktsional'noy grammatiki : Na materiale russkogo yazyka. Ros. akademiya nauk. In-t lingvisticheskikh issledovaniy [The Theory of Meaning in the System of Functional Grammar : On a Material of Russian Language. Russian Academy of Sciences. Institute of Linguistic Studies] / Bondarko A. V. – M. : Yazyki slavyanskoy kul'tury, 2002. – 736 s.
4. Gulyga Ye. V. Grammatiko-leksicheskiye polya v sovremennom nemetskom yazyke [Grammatical-lexical Fields in Modern German Language] / Ye. V. Gulyga, Ye. I. Shendel's. – M. : Prosveshcheniye, 1969. – 184 s.
5. Chao Yuanren A Grammar of Spoken Chinese / Yuanren Chao. Berkeley & Los Angeles : U. of California Press, 1968. – 380 p.
6. Li Charles N. Mandarin Chinese. A Functional References Grammar / Charles N. Li, Sandra N. Thompson. – Berkeley & Los Angeles : U. of California Press, 1989. – 691 p.
7. Teoriya funktsional'noy grammatiki. Temporal'nost'. Modal'nost' [The Theory of Functional Grammar. Temporality. Modality.] / [Bondarko A. V. , Belyayeva Ye. I. , Biryulin L. A. i dr.]. – L. : Nauka, 1990. – 263 s.
8. Lyuy Shu-syan Ocherk grammatiki kitayskogo yazyka. Chast' pervaya. Kategorii [The Outline of Chinese Grammar. Part One. Categories] / Shu-syan Lyuy. – M. : Nauka, 1965. – 349 s.
9. Yakhontov S. Ye. Kategoriya glagola v kitayskom yazyke [The Category of Verb in Chinese Language] / S. Ye. Yakhontov. – L. : Iz-vo Leningradskogo un-ta, 1957. – 179 s.
10. Wang Li. Wen Ji. Di er juan. Zhongguo Xiandai Yufa [Collected Works. Volume 2. Modern Chinese grammar] / Li Wang. Shandong jiaoyu chubanshe, 1986. – ye shu : 568.

Любимова Ю. С. Средства и способы реализации модальности возможности в современном китайском языке.

В статье представлен анализ средств и способов реализации модальности возможности в современном китайском языке. Выяснено, что ФСП модальности представляет собой макрополе, состоящее из модальных микрополей (субполей), обусловленных определенным значением. Было обосновано, что семантическая категория возможности представляет интерес для исследования и более детального анализа. На основе этой семантической категории выделено субполе возможности, а также проанализированы его конституенты – ядро субполя и его периферия.

Ключевые слова: модальность, китайский язык, функционально-семантическое поле, субполя возможности.

Lyubymova Iu. S. Means and Ways of Expressing the Modality of Potentiality in Modern Chinese.

The article deals with the analysis of main means and ways of expressing the modality of potentiality in modern Chinese. With the development of society and linguistic science it appears more rational to study the language taking into account the functioning of linguistic factors and structures in the practice of interpersonal communication. The material of the research is represented by the outlines of grammar of Chinese and foreign sinologists. The scientific method used in the research is the functional method, which explores the relationship between language system objects. Based on the fact that the communicative function of language is one of the most important, we conclude that an important aspect of studying modality appears as the basis of the communicative intention of the speaker. The category of modality in the Chinese language needs thorough research aimed at the analysis of the semantic categories in its linguistic expression. The article focuses upon the problem of the functional-semantic microfield of potentiality particularly. Besides, there is no one general idea of classification of main means of expressing the modality of potentiality in Chinese.

The obtained results demonstrate that the microfield of potentiality in Chinese is represented by the core part – the potential mood (complement of potentiality) and modal verbs neng, hui, keyi; and the periphery part – modal verbs, adverbs, set expressions. We came to the conclusion that the microfield of potentiality in Chinese is a complete functional-semantic field with a distinct core part and periphery components, which are realized in the speech by the elements of different language levels.

Key words: modality, Chinese, functional-semantic field, microfield of potentiality.